

**«Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuunda-
ki çok taraflı Anlaşma» nın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve
Hariciye ve Münakalât encümenleri mazbataları (1/129)**

T. C.
Başvekdlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-574/1808

1 . VII . 1957

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

«Avrupa Dahili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma» nın tasdiki hakkındaki olup Hariciye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 22 . V . 1957 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve iliskileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Avrupa Konseyinin kararı ile Beynelmîl Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından 1954 yılında Strasbourg'da tertibedilmiş olan ve Hükümetimizin de resmî bir delegasyon heyeti ile iştirak ettiği Avrupa Hava Nakliyatının Koordinasyonu Konferansında Sivil Havacılığın büyük ehemmiyeti ve inkişafı ile beraber bugünkü hayatın her veçhesinde oynamış olduğu roller dikkat nazarına alınarak, ICAO esasları dâhilinde bir daimî Avrupa Sivil Havacılık Konferansının kurulması tavsiye olunmuştur.

Bu tavsiyeye uyularak 1955 yılı Sonbaharında yine Strasbourg'da ilk toplantısını akdeden ve Hükümetimizin de bir âza olarak iştirak ettiği «Avrupa Sivil Havacılık Konferansı» Avrupa devletlerinin Sivil Havacılık faaliyetlerinin inkişaf ve tealisi yolunda aldığı birçok kararlar meyânında, tarifersiz tayyarelerin ticari hakları mevzuunda çok taraflı bir anlaşmayı da müzakere ve kabul etmiş ve bilâhara bu Anlaşma Hükümetimiz tarafından tekrar tetkik ve tasvibolunarak 8 Kasım 1956 tarihinde Paris'te imzalanmıştır.

Bu Anlaşma, 7 Aralık 1944 tarihinde Şikâgo'da imzalanmış ve 4749 sayılı Kanun ile 12 Haziran 1945 tarihinde Büyük Millet Meclisince tasdik edilmiş bulunan Beynelmîl Sivil Havacılık Anlaşmasının 5 nci maddesine ve Şikâgo Anlaşmasının ruhuna uygun olup Sivil Havacılık sahasında tarifersiz tayyare servislerine müttekabilen ve çok taraflı olarak gösterilecek hükümleri ihtiva etmektedir. Şimdilik Avrupa devletleri tarafından bu camiada tatbik edilecek olan bu Anlaşmanın ilerde daha da liberal bir hale ifrağı ve dünyanın diğer bölgelerine de teşmili kuvvetle muhtemeldir.

İmza edilmiş bulunan bu Anlaşma hükümlerine göre, Anlaşma âza devletler tarafından tasdik edildikten sonra meriyete girecektir.

Bu maksatla Milletlerarası Havacılık münasebetlerimizin geliştirilmesine mâtufluşbu Anlaşmanın tasdikine dair ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Hariçiyeye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariçiyeye Encümeni

Esas No. 1/129

Karar No. 21

29. V. 1958

Yüksek Reislige

«Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma»nın tasdıkı hakkında kanun lâyihası, ilgili vekâlet temsilcilerinin huzuru ile tetkik ve müzakere olundu.

Gerek esbabı mucibede zikredilen hususlar, gerekse Hükümet temsilcisinin izahatı muvafık görüldüğünden lâyiha aynen ve ittifakla kabul edildi.

Havalesi gereğince Münakalât Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reislige saygıyla sunulur.

Hariçiyeye En. Reisi	Mazbata Muharriri
Izmir	Kastamonu
M. Çavuşoğlu	B. Aktaş
Adana	Ankara
H. Eroğlu	B. Ecevit
	İmzada bulunamadı
Antalya	Antalya
B. Onat	A. Tokuş
	İmzada bulunamadı
Bursa	Çanakkale
Y. Teksel	N. F. Alpkartal
	İmzada bulunamadı

Çanakkale	Çankırı
H. Alyot	A. K. Barlas
	İmzada bulunamadı
Çorum	Çorum
S. Baran	K. Terzioğlu
Giresun	Gaziantep
H. Bozbağ	A. Ocak
Hatay	Giresun
İ. Ada	M. Şener
İmzada bulunamadı	Hatay
	A. Ş. Devrim
Istanbul	Istanbul
N. Tlabar	F. Ulaş
Izmir	Kars
İ. Sipahioğlu	T. Göle
Manisa	Izmir
H. Bayur	N. Pınar
Mardin	Kırklareli
H. R. Tankut	Ş. Bakay
İmzada bulunamadı	Mardin
Nevşehir	V. Dizdaroğlu
M. H. Ürgüblü	Muşla
Sivas	N. Özsan
E. İmer	İmzada bulunamadı
	Sivas
	Sivas
	H. Değer
	Urfa
	E. M. Karakurt

Münakalât Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Münakalât Encümeni

Esas No. 1/129

Karar No. 9

18. VI. 1958

Yüksek Reislige

«Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma»nın, tasdıkı hakkındaki kanun lâyihası encümenimizde ilgili vekâlet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi:

Hükümet esbabı mucibesinde serd edilen hususlar encümenimizce de yerinde mütalâa edilerek kanun lâyihası aynen ve mevcudun ittifakıyla kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Riyasete arz olunur.

Münakalât Encümeni Reisi	Mazbata M.
Bilecik	Afyon K.
Y. Üresin	R. Çerçel
Kâtip	Antalya
Balıkesir	S. Erdem
M. İştin	İmzada bulunamadı
Isparta	Niğde
T. Tırlı	A. Gürün
Muşla	Niğde
S. Pekin	İ. Güven
	Zonguldak
	H. Ulus

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

«Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma»nın tasdikı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — ICAO'nun Paris bürosunda salâhiyetli temsilimiz tarafından Hükümetimiz adına 8 Kasım 1956 tarihinde imza edilmiş bulunan «Avrupa dâhili tarifersiz hava servislerinin ticari hakları mevzuundaki çok taraflı Anlaşma» tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22 . V . 1957

Bayvekil <i>A. Menderes</i> Devlet Vekili ve Millî M. V. V. <i>Ş. Ergin</i> Devlet Vekili <i>C. Yardımcı</i> Millî Müdafaa Vekili ————— Hariciye Vekili ————— Maarif Vekili <i>T. İleri</i>	Devlet Vekili <i>M. C. Bengü</i> Devlet Vekili ————— Adliye Vekili <i>H. A. Göktürk</i> Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i> Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i> Nafia Vekili ve Hariciye V. V. <i>E. Menleres</i>
İkt. ve Ticaret Vekili <i>A. Aker</i> Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsman</i> Münakalât Vekili <i>A. Demirer</i>	Sıh. ve İç. Mna. Vekili <i>N. Körez</i> Ziraat Vekili <i>E. Budakoğlu</i> Çalışma Vekili <i>M. Tarhan</i>
İşletmeler Vekili <i>S. Ağaoğlu</i>	

AVRUPA DAHİLİ TARİFESİZ HAVA SERVİSLERİNİN TİCARİ HAKLARI MEVZUUNDA ÇOK TARAFLI ANLAŞMA

Aşağıda imzaları bulunan Hükümetler işbu Anlaşmaya Taraf olan her bir Devletin Avrupa dâhilinde tarifersiz ticari uçuşlar yapan ve kendi tarifeli servislerinin hak ve menfaatlerini ihlâl etmiyen hava gemilerinin, yolcu ve yük almak veya boşaltmak üzere, arazilerine serbestçe girebilmelerini prensibolarak kabul ettiğini,

7 Aralık 1944 tarihinde Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Konvansiyonunun (Bundan böyle metin içinde sadece «Konvansiyon» olarak geçecektir.) 5 nci maddesinin birinci fıkrasında münderiç olup munhasıran tarifersiz işletmeler tahsis olunan ve Konvansiyona dâhil bulunan Devletler arazilerine inen veya transit olarak geçen ve trafik harici maksatlarla bu araziler üzerinde tevakkuf eden, hususi ve ticari, hava gemilerinin harekâtına kabili tatbik olan ahkâmın kifayetini nazarı itibara almışlar ve

Konvansiyon beşinci maddesinin 2 nci fıkrasında mezkûr bulunan ve Milletlerarası tarifeli servislerden gayri olup ücret veya kira ile yolcu, yük ve posta almak veya boşaltmak üzere Milletlerarası uçuşlar yapan ticari hava gemilerinin haklar mevzuunda daha ileri zihniyetli bir mutabakata varmayı arzulamışlar ve bu maksatla aşağıdaki Anlaşmayı akdeylemişlerdir:

Madde — 1.

İşbu Anlaşma, Milletlerarası tarifeli hava servisleri haricinde olup ücret veya kira mukabilinde milletlerarası uçuşlara tahsis olunan ve bu Anlaşmanın 11 nci maddesinde belirtilen arazilere sefer yapan aşağıdaki sivil hava gemilerine kabili tatbiktir.

a) Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza bulunan her hangi bir Devlet tarafından tescil edilen hava gemileri.

b) Âkid devletlerden birinin bu devletin millî salâhiyetli makamınca uçuş müsaadesi bahsedilen bir tebaası tarafından işletilen hava gemileri;

Madde — 2.

1. - Âkid devletler 1. nci maddede zikredilen ve aşağıdaki maksatlar için tahsis edilmiş bulunan hava gemilerinin, Konvansiyon 5. nci maddesinin 2. nci fıkrasında münderiç nizamları, şartları veya tahditleri vaz'etmeksizin yolcu ve yük almak veya boşaltmak maksadiyle kendi arazilerine serbestçe girebilmelerini kabul ederler.

a) İnsan hayatı ile ilgili ihtiyaçları karşılamak maksadiyle yapılan veya mübrem ihtiyaçların icabettirdiği uçuşlar;

b) İstiap haddi 6 kişiden fazla olmıyan ve varış yeri kiralayan veya kiralayanlar tarafından tâyin olunan ve hiçbir yeri âmmeye tekrar satılmamak şartına muallak bulunup talep vukuunda işletme yapan ve ârızı karakter arz eden taksî uçuşlar.

c) Bütün istiap haddi aynı hakiki veya hükmi şahıs tarafından kendi personel veya ticaret metanın nakli için kiralanıp hiçbir yeri tekrar satılmamak şartına muallak bulunan hava gemilerinin yaptığı uçuşlar;

d) Hiçbir işletmeci veya işletmeciler grubuna, sahip buldukları bütün hava gemilerine şâmil bulunmak üzere aynı iki trafik merkezi arasında ayda bir defadan fazla sefer yapma hakkını vermiyen münferit uçuşlar.

2. - Aynı işlem aşağıdaki faaliyetlerden her hangi birine tahsis edilmiş bulunan hava gemilerine tatbik edilecektir :

a) Munhasıran yük nakleden hava gemileri.

b) Târifeli hava servisleri tarafından doğrudan doğruya ve kifayetli bir şekilde işletme yapılmıyan mntakalar arasında yolcu nakline tahsis edilen hava gemileri;

Ancak her hangi bir âkîd devlet yukarıdaki ikinci fıkrada zikredilen faaliyetlerin, bu anlaşmada belirtilen araziler dâhilinde işletme yapan, kendi târifeli servislerinin hak ve menfaatlerini ihlâl ettiğine kanaat getirdiği takdirde bu faaliyetlere nihayet verilmesini talebedebilir. Her hangi bir âkîd devlet icra edilmiş veya edilmekte bulunan bu kabil faaliyetlerin mahiyet ve vüsâtları ile alâkalı tafsilât istiyebilir.

Yukardaki ikinci fıkranın (b) bendinde zikredilen faaliyetle alâkalı olarak her hangi bir Âkîd Devlet, hava meydanı veya meydanlarını da ihtiva etmek üzere, muntakaların tevsiî hususunda serbest olduğu gibi bu tevsiî hususunu her zaman için tadil ve bu muntakalar arasında tarifeli servisler tarafından doğrudan doğruya ve kifayetli bir şekilde işletme yapıp yapılmadığı keyfiyetini tâyin edebilir.

Madde — 3.

Âkîd Devletler talimatnamelerle, anlaşmanın 5 nci maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan gayrimuntazam hava nakliye seferlerine mütaallik şart ve takyidata riayeti şart koştuıkları ikinci maddede zikredilen haller müstesna olmak üzere bu kabil talimatnamelerle şart veya takyidatın, bu hususta bir talimatname neşrecek alâkalı Âkîd Devletçé tesbit edileceği hususunda mutabıktırlar. İşbu Nizamname aşağıdaki esasları ihtiva edecektir :

a) Lüzumlu müsaadeyi istihsal etmek için matlup malûmatın verilme müddeti (şayet lüzumlu ise, evvelden bir müsaade müracaatında bulunmak suretiyle). Burada bahis mevzuu olan müddet, münferit uçuşlar veya dörtten fazla olmiyan seri uçuşlar için iki tam iş gününü tecavüz etmiyecektir. Daha çok adeddeki seri uçuşlar için daha uzun bir müracaat zamanı tesbit olunabilir.

b) Diplomatik kanallardan geçmemek şartıyla bu malûmatın verilebileceği (şayet hacet varsa müracaat ile birlikte) havacılık makamı.

c) Münferit veya dörtten fazla olmiyan seri uçuşlarda lüzumlu olan müracaat için istenecek malûmat aşağıdakilerden daha fazla olmiyacaktır :

- 1) İşletmeyi yapan şirketin adı,
- 2) Hava gemisinin tipi ve tescil markaları,
- 3) Varış tarihi ve tahmini varış zamanı ve ayrılış tarihi ile zamanı,
- 4) Hava gemisinin takibedeceği yol ve uğrıyacağı mahaller,
- 5) Uçuş maksadı, yolcuların adedi, yüklenecek veya boşaltılacak olan yükün cinsi ve miktarı.

Madde — 4.

1) İşbu Anlaşmanın tefsir veya tatbiki ile alâkalı olarak Âkîd Devletler arasında bir anlaşmazlık zuhur ettiği takdirde evvelâ bu anlaşmazlığı aralarında müzakere yolu ile bertaraf etmek imkânlarını arıyacaklardır.

2) Bu suretle anlaşmazlığı bertaraf edemedikleri takdirde :

a — Bir hakem mahkemesine veya her hangi bir diğer şahsın kararına müracaat edebilirler.

b — Bir devlet, böyle bir hakem heyetine başvurulmasına dair isteğini diğer bir devlete bildirdikten sonra geçecek bir aylık müddet zarfında, taraflar hakeme müracaat suretiyle bir hal tarzı hususunda şayet bir mutabakata varamazlar veya münazaayı hakeme havale etmeyi kabullendikten sonra, tahkim heyetinin teşekkül tarzı veya bu heyetin tâyin ettiği şahsın üzerinde üç ay içinde mutabakata varamazlarsa, alâkalı her Âkîd Devlet, karar istihsali zımında meseleyi Beynelmîlîl Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine arz edebilir. Konseyin hiçbir âzası, kendisinin de alâkalı bulunduğu bir anlaşmazlığın Konseyce tetkiki sırasında rey kullanamaz. Eğer mezkûr Konsey meseleyi tetkikten imtina ederse, mevzuubahis Âkîd Devletlerden her hangi birisi Beynelmîlîl Adalet Divanına (International Court of Justice) müracaat edebilir.

3. Âkîd Devletler işbu maddenin ikinci fıkrasına tevfiikan verilen her hangi bir karara ittiba etmeyi kabul ederler.

4. Her hangi bir Âkîd Devlet işbu maddenin ikinci fıkrasına tevfiқан verilen bir karara ittiba etmediği takdirde diğer Âkîd Devletler işbu Anlaşma gereğince kendisine bahşedilen hakları tahdid edebilir, geri alabilir veya feshedebilirler.

Madde — 5.

1. İşbu Anlaşma Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza bulunan Devletlerin imzasına açık bulundurulacaktır.
2. Bu Anlaşma mümzi Devletlerin tasdiklerine arz edilecektir.
3. Tasdiknameler Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi edilecektir.

Madde — 6.

1. Vâziulimza Devletlerden ikisi tarafından tasdiknameler tevdi olunur olunmaz işbu Anlaşma, ikinci tasdiknamenin tevdi tarihinden üç ay sonra başlamak üzere mevzuubahis iki Devlet beyninde yürürlüğe girecektir. Bu tarihten sonra tasdikname tevdi eden her Devlet için tasdiknamenin tevdiinden üç ay sonra başlamak üzere yürürlüğe girecektir.
2. İşbu Anlaşma, yürürlüğe girer girmez, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumi Kâtipliğince Birleşmiş Milletler nezdinde tescil olunacaktır.

Madde — 7.

1. İşbu Anlaşma, yürürlüğe girdikten sonra, altı ay müddetle imzaya açık bulundurulacaktır. Mütaakiben, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonuna âza olup vaziülimza bulunmayan Devletlerin iltihakına açık bulundurulacaktır.
2. Vaziülimza bulunmayan her hangi bir Devletin iltihakı keyfiyeti bir iltihak vesikasının Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi ile katiyet kesbedecek ve Anlaşma işbu vesikanın tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 8.

1. — Her hangi bir Âkîd Devlet işbu Anlaşmayı, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetine ve Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına ihbar suretiyle, feshedebilir.
2. — İşbu fesih keyfiyeti, bu yoldaki ihbarın Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından alındığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 9.

1. — Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumi Kâtibi Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetiyle âza devletlerine aşağıdaki hususları bildirecektir.
 - a) Tevdi tarihlerini mütaakıp otuz gün zarfında olmak üzere tevdi edilmiş bulunan tasdikname veya iltihak vesikalara ve bunların tevdi tarihleri.
 - b) Alındığı tarihleri mütaakıp 30 gün zarfında olmak üzere alınmış bulunan fesih ihbarı ve bunların alınış tarihleri.
2. — Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Umumi Kâtibi aynı zamanda Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyasetiyle âza devletlerine Anlaşmanın 6 ncı madde 1 ncı fıkrası gereğince yürürlüğe girdiği tarihi bildirecektir.

Madde — 10.

1. — Anlaşmada yapılması teklif olunabilecek her hangi bir tadilin nazarı itibara alınması maksadiyle Âkîd devletlerin bir toplantı yapmak üzere davet olunabilmesi için davet teklifinin Âkîd devletlerin (% 25 i) yüzde yirmi beşi tarafından vâkı olması ve işbu Anlaşmanın yürürlüğe

girmesini mütaakıp 12 aydan evvel almamak üzere Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına müracaat olunması icabeder. Böyle bir toplantı, Avrupa Sivil Havacılık Komisyonu Riyaseti ile yapılacak istişare sonunda; Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı tarafından Âkîd devletlere tebliğ tarihinden üç ay sonraki her hangi bir tarihte akdolunacaktır.

2. Teklif olunan her hangi bir tadilin yukarda zikredilen toplantıda hazır bulunan Âkîd Devletlerin üçte iki ekseriyeti tarafından kabul edilmesi şarttır.

3. İşbu tadil bunu tasdik eden devletler hakkında toplantı sırasında tasrih olunan adedde Âkîd Devlet tarafından tasdikını mütaakıp ve yine bu toplantıda tesbit edilen tarihte meriyete girecektir.

Madde — 11.

İşbu Anlaşma, alâkalı her Âkîd Devletin tasdiknamesini veya iltihak vesikasını tevdi esnasında haklarında tatbik edilmeyeceğini beyan eylediği Atlantik Okyanusunda uzak ve yarı muh-tariyet statüsüne sahip adalar hariç olmak üzere, Âkîd Devletlerin ana vatan arazilerine tatbik olunacaktır.

Tasdikan lilmekâl usulü veçhile salâhiyettar kılınan aşağıda vaziülimza murahhaslar hükümetleri namına işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuz yüz elli altı senesinin Nisan ayının 30 neu gününde her üçü de aynı derecede mu-teber olmak üzere çift nüsha halinde, İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak Paris'te tanzim edilmiştir. İşbu Anlaşma Beynelmîl Sivil Havacılık Teşkilâtına tevdi olunacaktır. Bu teşkilât da her âza devlete bunun musaddak suretlerini gönderecektir.

